

Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2010

Jan Koucký a Martin Zelenka
Praha, prosinec 2010

OBSAH

Úvodem

Výhody vysokoškolského vzdělání v mezinárodním kontextu

- Expanze vysokoškoláků v České republice
- Zaměstnatelnost a ekonomická krize
- Možnosti získat odpovídající práci
- Vysokoškoláci mají výrazně vyšší příjmy
- Jak si celkově vysokoškoláci vedou na pracovním trhu

Která škola umožní lépe najít práci

- Nezaměstnanost absolventů v době krize
- Nejlépe se uplatní lékaři a právníci
- Najděte si úspěšnou školu

Úvodem

Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (SVP) předkládá již 5. výroční zprávu s názvem „Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2010“. Zpráva vznikla s podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Na webové adrese SVP PedF UK <http://www.strediskovzdelavacipolitiky.info/> lze nalézt nejen text zprávy, ale také další informace, údaje a poznatky k tomuto tématu.

Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy (SVP PedF UK) dlouhodobě shromažďuje, analyzuje a zveřejňuje údaje o zaměstnatelnosti absolventů všech českých vysokých škol a jejich fakult od roku 2002 do současnosti. Účastní se rovněž velkých mezinárodních výzkumných projektů uplatnění absolventů a spolupracuje s řadou podobně zaměřených pracovišť v evropských zemích jako například v Německu, Nizozemsku, Francii, Itálii, Rakousku nebo ve Slovinsku, ale také v USA a Japonsku. Díky tomu může své závěry a doporučení opřít o seriózní a hluboké zkušenosti a znalosti.

Letošní zpráva se skládá ze dvou kapitol. Kromě toho, že jednotlivé kapitoly nabízejí svá specifická témata, mají obě společné to, že se zabývají vlivem ekonomické krize na uplatnění absolventů vysokých škol.

První kapitola ukazuje situaci v České republice ve srovnání s dalšími rozvinutými zeměmi světa (především členskými státy EU) a předpoklady dalšího vývoje. Toto srovnání se zaměřuje na počet absolventů vysokých škol a jejich podílů na trhu práce a postavení vysokoškoláků na pracovním trhu z hlediska jejich zaměstnatelnosti, kvalifikovanosti práce a výše pracovních odměn (mezd a platů).

Druhá kapitola se zaměřuje na problematiku zaměstnatelnosti absolventů českých vysokých škol. Jak tato kapitola, tak i celá zpráva, je již standardně zakončena rozsáhlou tabulkou obsahující údaje o zaměstnatelnosti absolventů jednotlivých veřejných i soukromých vysokých škol a fakult v České republice.

Výhody vysokoškolského vzdělání v mezinárodním kontextu

Vysokoškolské vzdělání přináší jeho absolventům řadu výhod. Prakticky ve všech vyspělých zemích nacházejí vysokoškoláci v porovnání s méně vzdělanými lidmi snadněji zaměstnání a jsou tedy méně ohroženi nezaměstnaností. Jejich práce je kvalifikovanější a zpravidla i zajímavější. V neposlední řadě za ni dostávají vyšší odměnu.

Nikoho to nemůže překvapit – vždyť vysokoškolské vzdělání získávají lidé s lepšími schopnostmi, motivací i vyššími aspiracemi. Vysoké školy si je ze středoškolských vybírají a několik let je na takovou pozici ve společnosti připravují. Vyvstávají však obtížnější otázky: do jaké míry je příčinou lep-

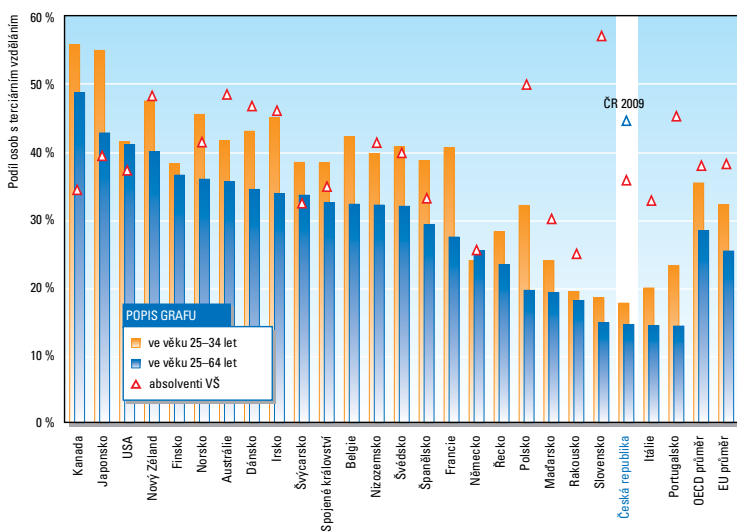
Mezinárodní komparace vysokého školství pracují s termínem **terciární vzdělávání**, které zahrnuje veškeré standardní vzdělávání navazující na dosažené střední vzdělání a vede k získání vyššího stupně vzdělání. Ve shodě s mezinárodní definicí a klasifikací ISCED je do terciárního vzdělávání v České republice zahrnuto studium na všech vysokých školách (veřejných, soukromých i státních), na vyšších odborných školách a menší část pomaturitního studia na konzervatořích. Podobným způsobem vymezují konkrétní (specificky národní) obsah pojmu terciární vzdělávání i ostatní země OECD a EU.

Takto pojaté **terciární vzdělávání** je dále členěno na tři základní druhy programů.

- Vzdělávací programy **ISCED 5A**, které jsou založeny převážně teoreticky a jsou koncipovány tak, aby poskytovaly dostatečnou kvalifikaci pro získání přístupu k vyšším vědecko-výzkumným studijním programům a k profesím s vysokými kvalifikačními požadavky. V ČR se mezi programy ISCED 5A, podobně jako v jiných zemích, řadí bakalářské a magisterské studium na vysokých školách.
- Vzdělávací programy **ISCED 5B**, které jsou zaměřeny spíše prakticky (odborně, na konkrétní povolání) na rozdíl od programů ISCED 5A. V ČR se mezi programy ISCED 5B řadí vzdělávání na vyšších odborných školách a ve dvou nejvyšších ročnících konzervatořích.
- Vzdělávací programy **ISCED 6**, které vedou přímo k udělení vědecko-výzkumné kvalifikace. V ČR se mezi programy ISCED 6, podobně jako v jiných zemích, řadí doktorské studium na vysokých školách.

ší zaměstnatelnosti, náročnější práce a vyšší mzdy skutečně vysokoškolské vzdělání a čeho by titíž lidé dosáhli i bez diplomu; respektive jaká je opravdu přidaná hodnota vysokoškolského vzdělání a s jakou efektivností je vlastně poskytováno? Po uplynulých letech 2009 a 2010 je třeba se také zaměřit na vliv ekonomické krize na vysokoškolské vzdělání a uplatnění absolventů.

Podíl dospělých s vysokoškolským vzděláním
Země OECD v roce 2008

Zdroj: Education at a Glance 2010, výpočty SVP

Výhody spojené se získáním vysokoškolského vzdělání totiž zdaleka neplatí všude a v každém období stejně, ani pro každého vysokoškoláka. Mezinárodní srovnání ukazuje na značné rozdíly v tom, jak se absolventům v různých zemích daří. Jednou z řady příčin těchto rozdílů je počet vysokoškoláků na pracovním trhu. Rovněž mezi absolventy vysokých škol nacházíme v každé zemi velké rozdíly. Mohou za to jak jejich individuální dispozice a charakteristiky, tak absolvovaná škola a obor studia.

Expanze vysokoškoláků v České republice

V České republice je podíl vysokoškoláků na pracovním trhu oproti jiným rozvinutým zemím pořád ještě nízký. Poslední srovnatelné údaje za vyspělou země OECD¹ říkají, že mezi dospělými ve věku 25–64 let mělo v České republice v roce 2008 zhruba 14,5 % osob terciární vzdělání, které zahrnuje nejen tradiční univerzity a vysoké školy, ale například také vyšší odborné školy. V průměru zemí OECD to však byl téměř dvojnásobek a průměr zemí EU byl s 25,3 % také podstatně vyšší. O mnoho lépe na tom zatím nejsme ani při srovnání mladších věkových skupin ve věku 25–34 let.

Čím to, že se v mezinárodních statistikách zatím neprojevuje všeobecně vnímané zvyšování počtu míst na českých vysokých školách? Stojí za tím několik důvodů. Mezi počtem zapsaných studentů na vysokých školách a zvyšováním počtu absolventů na pracovním trhu vzniká několikaleté zpoždění (dané délkou studia); další roky uplynou, než vysokoškoláci zaplní celou desetiletou skupinu ve věku 25–34 let. Poslední údaje srovnatelné s jinými zeměmi jsou navíc již dva až tři roky staré, neboť na podzim 2010 byly publikovány zatím poslední údaje z roku 2007 nebo 2008. Důsledky obrovského zvyšování počtu přijatých v České republice se tak do mezinárodních statistik podílu vysokoškoláků v této desetileté věkové kohortě dostávají zhruba až po deseti letech.

Situace se však rychle mění. Již několik posledních let patří totiž Česká republika k zemím, kde počet absolventů s terciárním vzděláním roste nejrychleji. Pro aktuálnější srovnání tohoto vývoje je proto vhodnějším ukazatelem podíl absolventů vysokých škol z odpovídající věkové skupiny, do kterého se každému započítává samozřejmě pouze první vysokoškolský diplom. Přestože ještě v roce 2000 u nás činil takto zjišťovaný podíl vysokoškoláků pouze necelých 14 %, do roku 2008 se výrazně zvýšil a Česká republika se s téměř 36 % přiblížila průměrné úrovni vyspělých zemí.

Pokračující dynamika vývoje ovšem vedla k tomu, že v roce 2009 již podíl čerstvých absolventů vysokých škol dosáhl 44 % (tedy více než trojnásobku proti roku 2000) a v roce 2011 převyšil podíl všech ostatních, kdo končí své školní vzdělávání a přecházejí na pracovní trh. Ve srovnávacích žebříčcích půjde tedy Česká republika nadále rychle nahoru. V důsledku uvedeného trendu budou kolem roku 2017 mladí lidé s vysokoškolským a vyšším odborným vzděláním tvořit více než polovinu kohorty ve věku 25–34 let. To pochopitelně povede ke změnám v jejich postavení na pracovním trhu z hlediska zaměstnatelnosti, výše mezd i kvalifikační náročnosti práce.

Zaměstnatelnost a ekonomická krize

Zaměstnatelnost vysokoškoláků – tedy jejich schopnost získat a udržet si práci – je v rozvinutých zemích světa do značné míry ovlivněna celkovou ekonomickou situací země a s ní související úrovní kvalifikačních požadavků na pracovním trhu. Ekonomický vývoj v posledních dvou letech názorně ukázal, jak rychle se nedostatek pracovníků může proměnit v jejich nadbytek. Míra nezaměstnanosti vysokoškoláků tedy souvisí s celkovou mírou nezaměstnanosti, ale ve většině evropských zemí je o třetinu až o polovinu nižší. V České republice jsou na tom vysokoškoláci ještě lépe, neboť míra jejich nezaměstnanosti oproti celostátnímu průměru stále ještě nedosahuje ani polovičních hodnot.

Míru nezaměstnanosti hluboko pod celostátním průměrem mají v posledních letech kromě nás především vysokoškoláci na Slovensku

¹ Mezinárodní srovnávání ukazatelů vzdělávání je poměrně náročné a komplikované, neboť vyžaduje podrobnou znalost srovnávaných vzdělávacích soustav a jejich statistických údajů. Proto je vyvíjeno především v mezinárodních organizacích, přičemž nejdále v tom nepochybně postoupilo OECD. Metodologie použitá při tvorbě ukazatelů je v OECD – za účasti expertů ze všech členských států – vytvářena již od konce 80. let a dnes má propracovanou a poměrně ustálenou podobu. Její velkou výhodou tudíž je, že vypovídá v různých zemích o obdobných skutečnostech a výsledky jsou tedy mezinárodně (nejvíce) porovnatelné. OECD pravidelně zveřejňuje ukazatele o vzdělávání v prestižní publikaci Education at a Glance (ve zkratce EaG), která vychází každý rok během měsíce září a je zpřístupněna na webové stránce OECD.

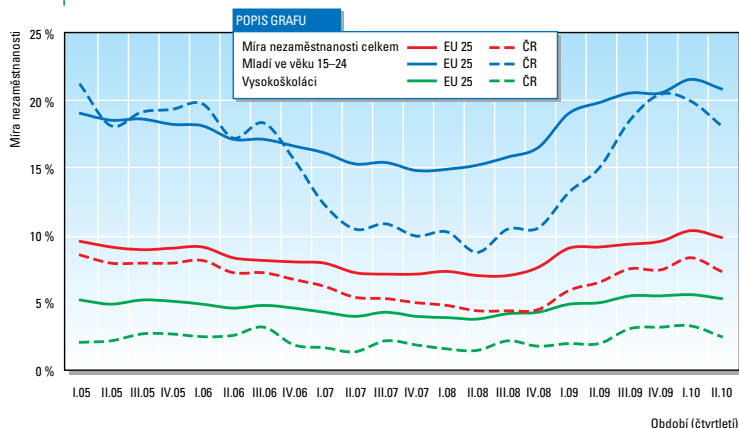
a v Maďarsku. Jedná se o země, kde nastala obdobná situace: dynamický společenský a ekonomický rozvoj umocněný v posledních letech vstupem do EU, doprovázený relativně nízkým podílem vysokoškoláků na pracovním trhu, po nichž je proto vyšší poptávka. Totéž ale již přestává platit v Polsku, kde došlo k výraznému zvýšení podílu vysokoškoláků ve věku 25–34 let dříve, neboť expanze vysokého školství tam probíhala už v 90. letech.

Naopak relativně nejhůře jsou na tom se zaměstnatelností na pracovních trzích svých zemí zejména vysokoškoláci na jihu Evropy. Nejmeně radostnou perspektivu při hledání zaměstnání před sebou mají vysokoškoláci na Kypru, v Turecku, Řecku, Itálii, ale také v Dánsku. Zde růst jejich podílu v pracovní síle zjevně neodpovídá ekonomickému vývoji a požadavkům na trhu práce a míra nezaměstnanosti vysokoškoláků je proto téměř přibližuje celkové úrovni míry nezaměstnanosti v zemi.

Nečekává se, že v letech 2009 a 2010 nejen celkovou zaměstnatelnost pracovní síly, ale i vysokoškoláků výrazně ovlivnila ekonomická krize. V České republice se počet nezaměstnaných vysokoškoláků od poloviny roku 2008 do poloviny roku 2010 zvýšil z necelých 11 na 21,6 tisíc, přičemž však v prvním čtvrtletí roku 2010 jich bylo již dokonce téměř 28 tisíc. Míra jejich nezaměstnanosti se v první polovině roku 2008 pohybovala kolem 1,5 %, o rok později to již bylo 1,9 %, v prvním čtvrtletí 2010 se dokonce přehoupla přes 3 %, aby ve druhém čtvrtletí roku 2010 klesla na 2,4 %. Tento vývoj je v zásadě v souladu s celkovou zaměstnatelností v České republice a i v Evropské unii, kde se vliv ekonomické krize na nezaměstnanost ve většině jejích zemí začal projevovat v průběhu roku 2009 a vyvrcholil právě v prvním čtvrtletí roku 2010. V průměru se v zemích Evropské unie mezi polovinou roku 2008 a polovinou roku 2009 zvýšila celková míra nezaměstnanosti ze 6,9 % na 9,0 % a v polovině roku 2010 činila 9,7 %. Míra nezaměstnanosti vysokoškoláků se pak ve stejných obdobích zvyšoval z 3,7 % na 4,9 % na 5,2 %.

Celková míra nezaměstnanosti a také míra nezaměstnanosti vysokoškoláků se za poslední dva roky zvýšila prakticky ve všech zemích EU. Jedinou významnější výjimkou (kromě malého Lucemburska) tvoří Německo, kde obě zmíněné míry mírně poklesly. K nejvýraznějšímu zhoršení celkové nezaměstnanosti došlo v roce v pobaltských zemích (Estonsku, Litvě a Lotyšsku), na Islandu a v Irsku. Všechny tyto státy také patří k zemím, kde se míra nezaměstnanosti vysokoškoláků za poslední dva roky zvýšila více než dva a půlkrát (v Estonsku dokonce vyrostla z 2,9 % až na 10,3 %). Zároveň však všechny tři pobaltské země patří spolu s Portugalskem a Norskem k zemím, kde byl růst míry nezaměstnanosti vysokoškoláků vůči celkové míře nezaměstnanosti nejnižší. O práci tam tedy přicházeli spíše méně vzdělaní lidé, zatímco v zemích, jejichž trhy práce nebyly krizí tak silně zasažené, nehrálo dosažené vzdělání tak významnou roli. Nejvýrazněji postihla krize vysokoškolsky vzdělané lidi v porovnání se zbylou populací v Lucembursku,

Míra nezaměstnanosti v EU a v ČR 2005–2010 (čtvrtletně) Celková, mladí lidé ve věku 15–24 let a vysokoškoláci

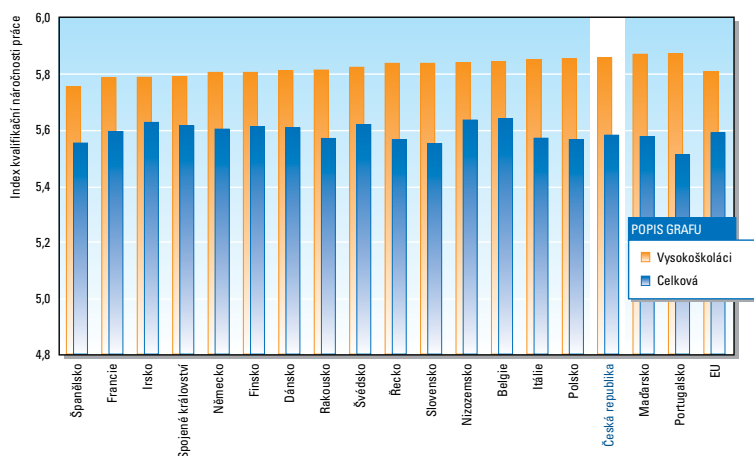

Zdroj: Eurostat

Rumunsku, Maďarsku, Bulharsku a Nizozemsku. Kromě Lucemburska – jehož pracovní trh je ovšem vzhledem k nevelikým rozměrům země a sousedství obřů Německa a Francie skutečně specifický – nejde však mluvit o výrazném zhoršení pozice vysokoškoláků.

Zcela jinak jsou na tom mladí lidé ve věku do 25 let², tedy absolventi škol všech stupňů. Na pracovní trh totiž vstupují jako nováčci, nemají žádnou pracovní historii, zkušenosti, návyky ani trénink a většinou jen zprostředkované sociální kontakty. Míra jejich nezaměstnanosti je proto ve většině zemí naopak více než dvojnásobná, přestože během roku poněkud kolísá (nejvyšší bývá ve 3. čtvrtletí, kdy na trh práce nastupují noví absolventi škol). Zvláště v ekonomicky problematických obdobích spojených s růstem celkové nezaměstnanosti – jako je to právě během probíhající recese – se zaměstnatelnost mladých lidí snižuje ještě razantněji.

Kvalifikační náročnost práce vysokoškoláků Země EU v roce 2009

Zdroj: ELFS, výpočty ŠVP

U čerstvých absolventů vysokých škol se obě tendence prolínají. Na jedné straně mají totiž vysokou kvalifikaci, flexibilitu, jsou tvárnější a nezatížení, mají novou energii a nápady, lepší znalost počítačů a někdy i cizích jazyků. Na straně druhé si však přinášejí i všechny nevýhody nováčků na trhu práce; také proto jsou na tom lépe ti z nich, kteří již během studia pracovali, a to nejlépe ve svém oboru. Zaměstnatelnost absolventů vysokých škol je proto ve většině zemí příznivější než u mladých lidí vůbec, ale zároveň méně příznivá než zaměstnatelnost všech vysokoškoláků. V České republice se míra nezaměstnanosti vysokoškoláků ve věku do 30 let pohybuje dlouhodobě v rozmezí od 50 % do 90 % celkové míry nezaměstnanosti, ale je současně 1,5–2,5 krát vyšší než míra nezaměstnanosti všech vysokoškoláků.

Možnosti získat odpovídající práci

Pro posouzení uplatnění vysokoškoláků je ovšem vedle samotné zaměstnatelnosti důležitá rovněž kvalifikovanost práce, kterou vykonávají. Souvisí to nejen s tím, kolik vysokoškoláků se o práci uchází, ale také jaká pracovní místa a povolání jsou vlastně na pracovním trhu k dispozici. Největší podíl míst pro vysokoškoláky lze mezi evropskými zeměmi nalézt v Lucembursku, Belgii, Nizozemsku, Dánsku nebo Švédsku. Vzhledem k přetrvávající silné industriální orientaci na průměry s nižšími požadavky na vysokou kvalifikaci zůstává Česká republika v tomto ohledu stále ještě s odstupem za průměrem vyspělých zemí OECD³.

Současně však patříme mezi země s podstatně nižším podílem vysokoškoláků v pracovní síle. Rozdíly mezi podílem vysokoškoláků na pracovním trhu jsou mezi evropskými zeměmi větší než rozdíly mezi podílem povolání, pro něž je vhodné vysokoškolské vzdělání. Do značné míry právě proto vykonávají v průměru nejkvalifikova-

² Podle mezinárodní konvence se za mladé lidi na trhu práce považují zaměstnaní a nezaměstnaní ve věku 15–24 let (včetně). Díky tomuto pojetí o nich všechny země EU vykazují srovnatelné údaje.

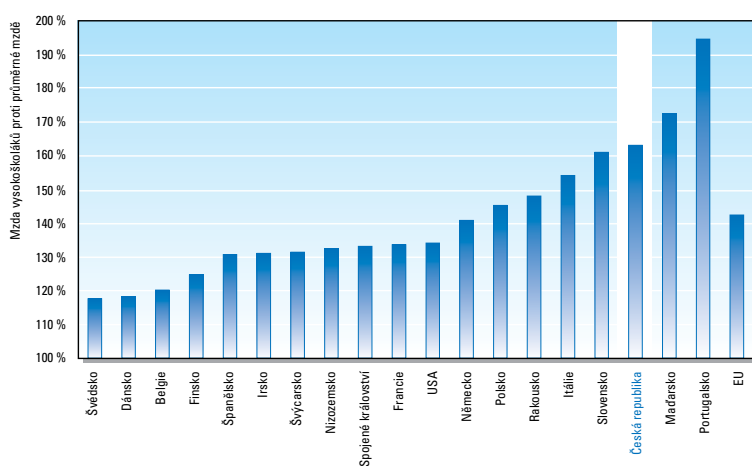
³ Evropský kvalifikační rámec EQF (European Qualification Framework) definuje osm úrovní kvalifikace. Velmi zhruba řečeno, 6. stupeň odpovídá bakalářské úrovni vysokoškolského vzdělání, 7. stupeň magisterské úrovni a 8. stupeň doktorské úrovni. Na základě metodiky vypracované v rámci mezinárodního projektu *Forecasting skill supply and demand in Europe* jsou všechna povolání na třetí úrovni mezinárodní klasifikace povolání ISCO (International Standard Classification of Occupation) rozdělena do těchto osmi úrovní. Následně je analyzováno zastoupení vysokoškoláků v jednotlivých zemích Evropy v takto rozdělených skupinách povolání.

nější práci vysokoškoláci v Portugalsku, Maďarsku, České republice, Polsku a v Itálii, tedy v zemích, kde jich je nejméně.

Záleží ovšem i na tom, jak úspěšní jsou vysokoškoláci v soutěži s méně vzdělanými o kvalifikovaná a lépe placená místa. Česká republika patří mezi země s těsnějším vztahem mezi úrovní vzdělání a kvalifikačními požadavky. Proto je u nás řada vysoce kvalifikovaných povolání – například ve sféře právních služeb, zdravotnictví, vzdělávání nebo výpočetní techniky – obsazena absolventy vysokých škol zhruba na stejné úrovni jako v některých zemích, které přitom mají vysokoškoláků podstatně více.

V zemích s vysokým podílem vysokoškoláků nastupují absolventi poměrně často na pracovní místa s nižšími kvalifikačními nároky. V Evropě to platí především o Španělsku, Belgii a Finsku. Vysokoškolské vzdělání tam totiž přestalo být postačující podmínkou pro dobré uplatnění na trhu práce a možnosti výběru kvalifikovaného povolání se absolventům podstatně zúžily. Čím více je na trhu práce vysokoškoláků než odpovídajících pracovních míst, tím častěji mají absolventi vysokých škol problém vůbec nějakou práci sehnat anebo získávají „jen“ práci méně kvalifikovanou.

Průměrná mzda vysokoškoláků Země OECD v roce 2008

Zdroj: Education at a Glance 2010, výpočty SVP

V některých u nás tradičně středoškolských povoláních, jako jsou odborní administrativní pracovníci nebo zdravotní sestry, pracují například ve Španělsku, Francii, Švédsku, Dánsku nebo ve Spojeném království převážně absolventi vysokých nebo vyšších odborných škol. V patnácti původních zemích EU tvoří vysokoškoláci například více jak 19 % pracovníků ve skupině povolání nižších administrativních pracovníků (úředníků). Zatímco v Belgii je mezi nimi více jak 41 %, v České republice stále ještě méně než 6 %. Patrně právě do podobných skupin povolání začnou u nás v příštích letech více směřovat vysokoškoláci ze silných absolventských ročníků.

Vysokoškoláci mají výrazně vyšší příjmy

Očekávaným důsledkem lepší zaměstnatelnosti vysokoškoláků a vyšších kvalifikačních nároků jimi vykonávané práce je i vyšší odměna za práci (plat či mzda nebo jiný druh pracovního příjmu). Mzda osob s vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním byla v ČR v roce 2009 v průměru již vyšší než 46 tisíc korun a tak o 66 % převýšila celostátní průměrnou mzdu⁴. Mzda mladých absolventů do 30 let věku dosáhla v roce 2009 více jak 30 tisíc korun, což bylo pořád ještě o 9 % nad celkovým průměrem. Přestože mzdy vysokoškoláků přesahují průměr ve všech rozvinutých zemích, jejich situace většinou není relativně tak příznivá jako u nás. Opět totiž obecně platí, že mzdové zvýhodnění vysokoškoláků je nejvyšší v zemích, kde je vysokoškoláků nejméně, a naopak.

Podstatná je ovšem také celková mzdová diferenciacie. Výrazně nadprůměrné mzdy získávají totiž vysokoškoláci především v zemích s celkově většími rozdíly ve mzdách. Například Švédsko patří mezi země s poměrně malými rozdíly ve mzdách vůbec a ani vysokoškolské vzdělání tedy neposkytuje

Průměrné měsíční hrubé mzdy podle vzdělání	Česká republika		Švédsko		USA	
	Mzda v Kč	k průměru	Mzda v SEK	k průměru	Mzda v USD	k průměru
Základní a nedokončené	17 501	63 %	21 829	91 %	1 759	55 %
Střední bez maturity	20 923	75 %	23 400	97 %	2 507	78 %
Střední s maturitou	27 668	99 %	23 200	96 %	2 907	90 %
Vyšší odborné a bakalářské	31 833	114 %	26 700	111 %	4 029	125 %
Magisterské a doktorské	49 016	176 %	30 360	126 %	5 313	165 %

Zdroj: ČSÚ 2009, Statistics of Sweden 2009, US Census Bureau, výpočty SVP

příliš velkou ekonomickou výhodou. Hrubé mzdy jsou tam navíc mnohem progresivněji zdaňovány, což dále snižuje skutečný čistý příjem vyšších příjmových skupin. Mzdové rozdíly v roce 2009 podle vzdělání jsou ve Švédsku podstatně menší než v České republice nebo v USA a mnohem více připomínají mzdovou nivelizaci, která u nás panovala před rokem 1990. Řadu let tam již také hovoří o tom, že mladým Švédům chybí ekonomická motivace k vysokoškolskému studiu a na vysokou chodí proto, že se to ve většině rodin stalo přirozenou součástí jejich životního stylu, neboť vyšší vzdělání vede k zajímavější a různorodější práci a je součástí sociálního statusu a prestiže.

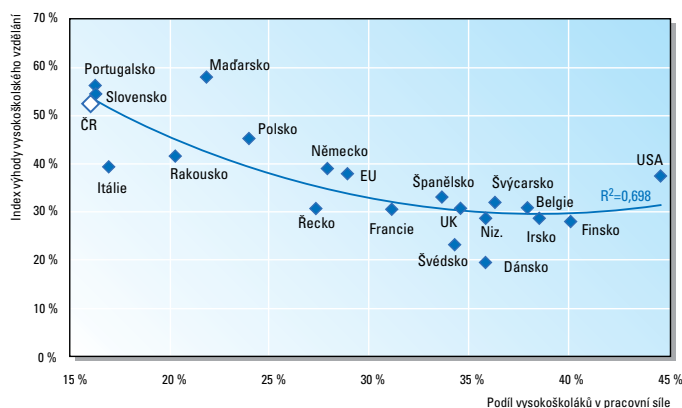
Naproti tomu v USA je rozdělení mezd podle vzdělání našemu rozdělení mnohem podobnější. Relativně nižší mzdy než v České republice tam získávají lidé bez jakéhokoli středního vzdělání. Vzhledem k obecně většímu zastoupení vyšších stupňů vzdělání je však také průměrná mzda amerického středoškolského s ukončenou **high school** – na rozdíl od nás – výrazně pod celostátním průměrem. Zřetelná převaha počtu bakalářů nad vyššími stupni vzdělání na trhu práce v USA pak způsobuje, že vysokoškolské mzdy jako celek jsou blíže průměrné mzdě (jsou vyšší pouze o 35 %), než je tomu v České republice (vzhledem k vysokému podílu magistrů mezi terciárně vzdělanými jsou u nás průměrné mzdy vysokoškoláků vyšší o 66 %). Mzdy českých vysokoškoláků se tedy pohybují dokonce ještě výrazněji nad průměrem, než je tomu v USA.

Jak si celkově vysokoškoláci vedou na pracovním trhu

Získané poznatky o postavení vysokoškoláků na pracovním trhu v rozvinutých zemích světa umožnily vytvořit syntetický ukazatel postavení vysokoškoláků na pracovním trhu, který zahrnuje jejich zaměstnatelnost (míru nezaměstnanosti), kvalifikační náročnost práce a relativní výši pracovních příjmů. Srovnání ukazuje, že v průměru země Evropské unie jsou vysokoškoláci oproti celé populaci o 45 % méně ohroženi nezaměstnaností (v roce 2005 to bylo 44 %), vykonávají o 28 % kvalifikovanější práci (v roce 2005 to bylo o 29 %) a mají o 42 % vyšší mzdy (v roce 2005 to bylo o 40 %). Souhrnný index postavení vysokoškoláků na pracovním trhu v zemích EU je tedy oproti celé populaci zvýhodňuje o 38 %, což je jen přibližně o půl procentního bodu než v roce 2005.

V České republice ovšem byli v roce 2009 vysokoškoláci ohroženi nezaměstnaností o 64 % méně než celá pracovní síla (v roce 2005 to bylo o 72 %), vykonávají o 35 % kvalifikovanější práci (v roce 2005 to bylo o 39 %) a mají o 66 % vyšší mzdy (v roce 2005 to bylo zhruba stejně). Souhrnný index jejich postavení na pracovním trhu proto v roce 2009 převýšil běžnou populaci o 52 %. Oproti roku 2005, kdy činil ještě 58 %, došlo tedy k jeho snížení.

Postavení a podíl vysokoškoláků na pracovním trhu Země OECD v roce 2008

Zdroj: Education at a Glance 2010, ELFS, výpočty SVP

⁴ V údajích o pracovních příjmech se jedná o celoroční průměrnou hrubou mzdu, včetně příplatků, odměn a náhrad, přepočítanou na průměrnou mzdu měsíční.

Současně je zřejmé – a ukazovaly na to i dílčí analýzy jednotlivých ukazatelů – že výhody, které přináší vysokoškolský diplom, jsou závislé na tom, jak vysoký podíl vysokoškoláků je v dospělé populaci zastoupen, jak rozsáhlé jsou požadavky trhu práce na vysokoškolské vzdělání a jaké je vlastně celkové nastavení ekonomiky každé země a fungování jejího pracovního trhu. Analýzy souhrnného indexu postavení vysokoškoláků, vytvořeného ze tří ukazatelů (zaměstnatelnost, kvalifikovanost práce a mzda) také naznačují, jak se pravděpodobně jejich postavení změní v důsledku rychlého zvyšování počtu vysokoškoláků na pracovním trhu. Lze očekávat, že zdvojnásobení podílu vysokoškoláků z 15 % na 30 % povede k tomu, že výhody jejich postavení se oproti průměru celé populace sníží téměř na polovinu.

Která škola umožní lépe najít práci

Nezaměstnanost absolventů v době krize

V posledních několika letech u nás dochází k zásadním změnám v počtu absolventů vysokých škol. Ve školním roce 2009/10 jich bylo více jak 2,5krát tolik co před osmi lety a jen za poslední rok se jejich počet zvýšil o zhruba 7,5 tisíc. Převážně to „způsobili“ absolventi bakalářského studia, kteří však ve stále větší míře ve vysokoškolském studiu dále pokračují; dnes se to týká téměř tří čtvrtin z nich, přičemž tento podíl se po čtyřech letech poměrně rychlého růstu ustálil. Proto se počet těch, kteří vstupují na trh práce, prozatím zvyšuje o něco pomaleji než celkový počet absolventů. I tak však dnes vstupuje na trh práce o 95 % více absolventů vysokých škol než ještě před osmi lety.

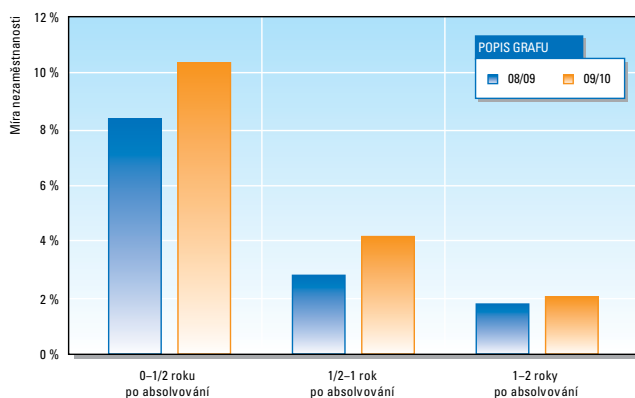
Až do školního roku 2007/08 se zaměstnatelnost absolventů vysokých škol přesto stále zlepšovala. Kvůli ekonomické krizi to však již neplatí. Ve školním roce 2007/08 bylo půl roku až rok po ukončení studia nezaměstnaných méně než 2,4 % absolventů, ve školním roce 2008/09 to bylo již více jak 2,8 % a ve školním roce 2009/10 došlo ke zvýšení dokonce na téměř 4,2 %. Do značné míry je tento vývoj způsoben celkovou situací na pracovním trhu a změnami v nezaměstnanosti, přičemž její dopady u vysokoškoláků se nijak zvlášť neliší než v případě absolventů s nižším vzděláním, pouze byly u absolventů vysokých škol znát o něco později. Zatímco mezi dubnem 2008 a dubnem 2009 vrostly zejména počty absolventů středních škol bez maturity, o rok později byl již zaznamenán rychlejší růst nezaměstnaných maturantů a vysokoškoláků. Podle poslední evidence úřadů práce k 30. 4. 2010 počet nezaměstnaných absolventů vysokých škol vzrostl za poslední dva roky o více jak 97 %, nezaměstnaných absolventů středních škol s maturitou o zhruba 105 % a nezaměstnaných absolventů středních škol bez maturity o téměř 122 %. Tento výrazný nárůst počtu čerstvých absolventů ucházejících se o práci na úřadech práce do značné míry potvrzuje fakt, že v době ekonomické krize patří absolventi k lidem, kteří jsou nezaměstnaností nejvíce ohroženi.

Propojení podrobných a úplných údajů o počtech absolventů vysokých škol, počtech absolventů dále pokračujících ve studiu na vysoké škole a počtech nezaměstnaných absolventů na úrovni jednotlivých vysokých škol a fakult umožňuje analyzovat stav a vývoj zaměstnatelnosti absolventů vysokých škol v České republice na celostátní úrovni, ale především na úrovni jednotlivých institucí.

Díky možnosti rozdělit absolventy vysokých škol do tří období podle toho, jak dlouho před datem zjišťování ukončili studium, je navíc možné celkem podrobně zmapovat vývoj jejich zaměstnatelnosti při přechodu ze školy na trh práce. Jde o období: 0–1/2 roku, 1/2–1 rok a 1–2 roky⁵.

Zdaleka nejvyšší je míra nezaměstnanosti úplně čerstvých absolventů, tedy v prvním půlroce po absolvování. Již během druhého půlroku míra nezaměstnanosti prudce klesá. Vyjádřeno konkrétními hodnotami se v průměru ve školním roce 2009/10 přihlásilo na úřadech práce jako nezaměstnaní během prvního půlroku po absolvování více jak 10 % absolventů, zatímco v druhém půlroce to bylo již zmíněných 4,2 % a během druhého roku zhruba 2 %. Z těchto údajů je patrné, že používat míru nezaměstnanosti úplně čerstvých absolventů, kteří se na trhu práce teprve rozkoukávají a jejichž nezaměstnanost má často jen krátkodobou („frikční“) povahu, je, obzvláště pro srovnávací účely, poněkud zavádějící. I přesto však bylo nutné míru nezaměstnanosti prvního půlroku po absolvování uvést, podíl

Zaměstnatelnost absolventů vysokých škol Podle doby uplynulé od získání diplomu

Zdroj: Matrika studentů, MPSV, výpočty SVP

zcela čerstvých absolventů mající problém si na samém začátku své pracovní kariéry najít práci není v současné době totiž rozhodně zanedbatelný. V následující analýze však bude používána pouze míra nezaměstnanosti absolventů vysokých škol, kteří ukončili studium v období půl až jeden rok před datem zjišťování.

Proces přechodu ze školy na trh práce a měnící se zaměstnatelnost absolventů v uvedených obdobích je podmíněn oborovým typem různých fakult. Například bezprostředně po absolvování nachází práci zhruba stejný podíl absolventů uměleckých fakult, jako je tomu v celkovém průměru všech absolventů, později však jejich nezaměstnanost již tolik neklesá a stává se výrazně nadprůměrná. Protiklad představují absolventi technických

Údaje o nezaměstnaných absolventech sbírají jednotlivé úřady práce v ČR a zpracovávají se v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí pravidelně dvakrát ročně, vždy k 30. dubnu a k 30. září. Nezaměstnaným absolventem je na úřadu práce registrovaný uchazeč o zaměstnání, který absolvoval školu nejdéle před dvěma roky. Údaje se tedy týkají tzv. registrované nezaměstnanosti, která se liší od používané mezinárodní srovnatelné definice ILO (*International Labour Organization*). Registrovaná nezaměstnanost bývá odlišná, v některých případech o něco vyšší, jindy nižší. U absolventů může být nižší, jelikož ze zákona mají nárok na podporu podle toho, pokud v posledních třech letech alespoň půl roku prokazatelně pracovali. Protože však za ně stát – v případě registrace na úřadu práce – platí pojištění, mají nezaměstnaní absolventi motivaci se na úřad přihlásit.

Údaje o celkových počtech absolventů všech vysokých škol a fakult a o počtech těch, kteří po získání diplomu dále studují (například většina bakalářů pokračuje v navazujícím magisterském studiu) poskytují sdružená matrika studentů (tzv. SIMS). Údaje z matricy jsou definovány a zpracovávány tak, aby plně odpovídaly termínům, kdy úřady práce sbírají údaje o nezaměstnaných absolventech. Vztahují se tedy také k 30. dubnu a k 30. září. Analýzování jsou absolventi, kteří ukončili studium nejdéle dva roky před datem zjišťování.

Pro účely této analýzy je tedy absolventem vysoké školy ten, kdo úspěšně absolvoval školu nejdéle dva roky před datem zjišťování. Datum ukončení studia odpovídá dni úspěšného vykonání poslední státní zkoušky. Absolventem dále pokračujícím ve studiu se pak rozumí ten, kdo po ukončení studia zahájil další studium na vysoké škole a byl v něm k datu zjišťování stále ještě zapsán. Pod pojmem nezaměstnaný absolvent se rozumí takový uchazeč o práci registrovaný na úřadu práce, který úspěšně ukončil školu nejdéle před dvěma lety.

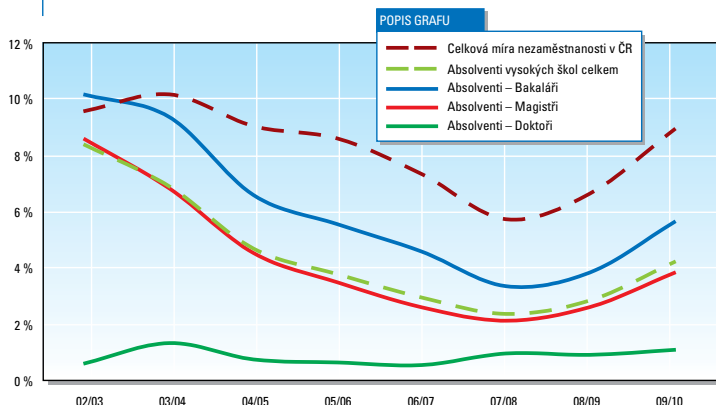
Na základě uvedených údajů lze zjistit míru nezaměstnanosti absolventů vysokých škol, která se rovná počtu nezaměstnaných ku rozdílu mezi celkovým počtem absolventů a počtem dále studujících. V předkládané analýze je navíc používána míra nezaměstnanosti, která je váženým průměrem (podle počtu absolventů nepokračujících ve studiu) míry z 30. 4. roku T a 30. 9. roku T-1. Průměr je používán především proto, aby míra pokryla absolventy za celý rok.

Tato běžná míra nezaměstnanosti pak ukazuje skutečné šance na uplatnění absolventů. Ty jsou však samozřejmě jiné v Praze než v Ústeckém nebo Moravskoslezském kraji, bez ohledu na to, kterou školu absolvent ukončil. Absolventi jednotlivých škol nastupují na regionální trhy práce, které jsou z hlediska pracovních příležitostí dosti rozdílné, a není tedy zcela korektní porovnávat podle běžné míry nezaměstnanosti jejich absolventů například pražské a ostravské školy. Proto SVP PedF UK vytvořilo tzv. standardizovanou míru nezaměstnanosti, která je očištěná od vlivu různé míry nezaměstnanosti regionálních trhů práce. Nehraje u ní roli, ve kterých regionech si absolventi příslušné školy či fakulty hledají práci. Standardizovaná míra nezaměstnanosti je vhodná pro srovnávání zaměstnatelnosti absolventů jednotlivých vysokých škol a fakult, a také proto je používána v následujících rozbořech.

⁵ Dlužno však podotknout, že mluvit o půl roku není úplně přesné. Konkrétně totiž jde o období mezi 1. 5. až 30. 9. (5 měsíců) a 1. 10. až 30. 4. (7 měsíců).

Míra nezaměstnanosti v ČR 2002–2010

Absolventi podle stupně vysokoškolského vzdělání

Zdroj: Matrika studentů, MPSV, výpočty SVP

fakult, kteří v prvním půlroce při hledání práce příliš úspěšně nejsou. V průběhu následujících měsíců se však jejich nezaměstnanost snižuje rychleji než u ostatních oborových typů fakult.

Zatímco ještě loni se zdálo, že se ekonomická krize vysokoškoláků příliš netýká, poslední dubnová data již ukázala značný nárůst v jejich míře nezaměstnanosti. Tento nárůst se přitom týkal zhruba ve stejné míře jak absolventů bakalářských tak magisterských studijních programů. Zatímco bakalářům vzrostla jejich míra nezaměstnanosti z 3,8 % ve školním roce 2008/09 na 5,6 % ve školním roce 2009/10, u magistrů došlo k posunu z 2,6 % na 3,6 %. V obou případech došlo ke zhoršení situace o 46 %. Bakaláři mají již dlouhodobě vyšší nezaměstnanost než magistři a to zhruba o 40 % až 60 %. Tento poměr však i přes jejich stále zvyšující se podíl v populaci absolventů vysokých škol zůstává poměrně stabilní. Ekonomická krize neměla příliš velký dopad na absolventy doktorského studijního programu. Jejich míra nezaměstnanosti se meziročně zvedla zhruba o 13 % a nadále i tak zůstává někde na úrovni pouhého 1 %.

I přes výrazný nárůst v posledním roce není čtyřprocentní míra nezaměstnanosti absolventů škol stále nijak alarmující. Může za jednak již zmíněný dlouhodobě přetrvávající nízký podíl vysokoškoláků v pracovní síle a také se k tomu z krátkodobého hlediska přidává vývoj ekonomiky a trhu práce, které se v letech 2004–2008, tedy po vstupu České republiky do EU, vyvíjely mimořádně příznivě. Přestože se v roce 2009 vývoj ekonomických ukazatelů obrátil do záporných čísel, je nezaměstnanost absolventů vysokých škol stále poměrně nízká a zhruba na úrovni z let 2005 a 2006. Navíc pokud nedojde k další vlně ekonomické krize, nic neukazuje na případné další zvýšení jejich nezaměstnanosti v nejbližší době.

Expanze počtu vysokoškoláků přicházejících ze škol na pracovní trh vede ovšem k tomu, že již dnes představují početně největší skupinu absolventů (většina z nich má navíc magisterský diplom) a jejich podíl se stále zvyšuje. Kolem roku 2013 budou tvořit dokonce nadpoloviční většinu ve všech mladých lidech, kteří odcházejí ze školství na pracovní trh. Při hledání práce to pro absolventy znamená mnohem větší konkurenci. Zřetelný nepoměr mezi rychle rostoucími počty čerstvých absolventů vysokých škol na jedné straně a nižším počtem nových vysokoškolských pracovních míst na straně druhé se však bude projevovat především dlouhodobě. V příštích letech povede spíše k tomu, že mladí vysokoškoláci budou muset slevit ze svých nároků na kvalifikovanost práce a na mzdu, než že se budou výrazně častěji objevovat mezi nezaměstnanými. Začnou totiž obsazovat pracovní místa, která dosud zastávali především středoškoláci, a ti zase budou z trhu práce vytlačovat mladé lidi s nejnižším vzděláním. Někteří zaměstnavatelé se navíc chystají absolventům nabízet flexibilnější formy zaměstnávání jako třeba zkrácený úvazek nebo příležitostnou výpomoc.

Nejlépe se uplatní lékaři a právníci

Srovnání zaměstnatelnosti absolventů vysokých škol ve školním roce 2009/10 z hlediska různých typů škol a fakult ukazuje na vysokou úspěš-

nost především absolventů lékařských a právnických fakult. Míra nezaměstnanosti absolventů lékařských fakult nedosahuje dokonce ani jednoho procenta a i přes ekonomickou krizi se neustále snižuje. Dobré výsledky (na tříprocentní hranici) mají rovněž fakulty pedagogické. Naopak nejhůře na tom jsou fakulty zemědělské a umělecké, jejichž nezaměstnanost přesahuje 8 %.

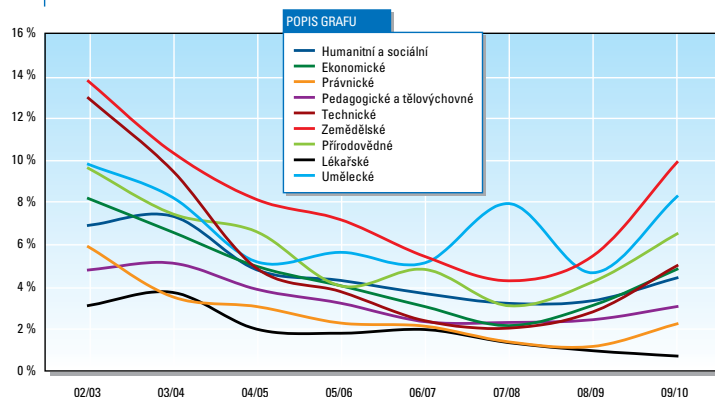
Rovněž dynamika změn v uplatnění absolventů je oborově podmíněná. K výraznému zhoršení uplatnění absolventů došlo za poslední dva roky u technických, zemědělských, ekonomických a přírodovědných fakult, což bylo do značné míry způsobeno dopady krize v průmyslu a v podnikatelském sektoru vůbec. Ve všech těchto případech došlo k zhoršení míry nezaměstnanosti o 110 až 150 %. Ostatní skupiny fakult byly krizí postiženy podstatně méně.

Z dlouhodobého hlediska docházelo u všech typů fakult k postupnému zvyšování zaměstnatelnosti jejich absolventů v souladu se snižováním celkové míry nezaměstnanosti absolventů vysokých škol. Mezi sebou si víceméně drží své pozice, k podstatně výraznějšímu zlepšení zaměstnatelnosti oproti ostatním typům došlo v předcházejících pěti letech u absolventů fakult technického zaměření, což souviselo s tehdy probíhajícím oživením některých průmyslových odvětví a v důsledku toho s nárůstem volných pracovních míst v technicky zaměřených oborech. Výraznějším výkyvem podléhá míra nezaměstnanosti u uměleckých fakult, kde je celkový počet absolventů poměrně nízký a i poměrně malé navýšení počtu nezaměstnaných je v relativní míře znát.

Zajímavé jistě je, že o něco málo lépe se s krizí vyrovnávají absolventi soukromých vysokých škol než absolventi veřejných vysokých škol. Absolventi soukromých škol⁶⁾ mají totiž již třetím rokem nižší míru nezaměstnanosti, což je podstatná změna oproti rokům předcházejícím. Ve školním roce 2009/10 činila jejich míra nezaměstnanosti 3,2 %, zatímco u absolventů veřejných škol to bylo 4,4 %. Do značné míry tomu tak je proto, že soukromé vysoké školy často navštěvují studenti, kteří už zaměstnání mají a jen si doplňují nebo zvyšují kvalifikaci.

Míra nezaměstnanosti v ČR 2002–2010

Absolventi podle oborového zaměření fakult

Zdroj: Matrika studentů, MPSV, výpočty SVP

Z hlediska jednotlivých veřejných vysokých škol zaznamenali v posledním dvou letech nejvyšší nárůst nezaměstnanosti absolventi Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, Technické Univerzity v Liberci a Univerzity Hradec Králové. Celkem u devíti veřejných vysokých škol byl zaznamenán více jak dvojnásobný nárůst míry nezaměstnanosti. V zásadě však nejde u většiny škol o nějaká závratná čísla. Míra nezaměstnanosti absolventů se zde totiž vrátila zhruba na úroveň let 2004 až 2006. V minulém roce poprvé vstoupili na trh práce absolventi z Vysoké školy polytechnické v Jihlavě a hned se museli potýkat s výrazně nadprůměrnými problémy najít si práci. Naopak i přes krizi došlo ke snížení neza-

Pokračování na poslední straně.

⁶⁾ Absolvovali soukromé vysoké školy se stává stále častějším jevem. Zatímco ještě ve školním roce 2004/05 pouze 4,5 % ze všech absolventů vysokých škol získalo svůj diplom na soukromé škole, o pět let později se počet absolventů soukromých vysokých škol zvýšil více jak šestkrát a jejich podíl vzrostl na necelých 14 % (mezitím se totiž výrazně zvýšil i počet absolventů veřejných vysokých škol). Zároveň přestává platit, že soukromé vysoké školy produkuje pouze absolventy bakalářského studia. Ve školním roce 2009/10 již téměř každý třetí absolvent soukromé vysoké školy absolvoval magisterské studium, přestože ještě ve školním roce 2004/05 to bylo naprostou vzácností.

Název školy/fakulty	Absolventi			Míra nezaměstnanosti			
	celkem	dále studující	nezaměstnaní	běžná	standardizovaná	pořadí	dlouhod. standard.
Soukromé vysoké školy celkem	10 246	39,9 %	197	3,2 %	3,8 %		4,7 %
Bankovní institut	765	30,3 %	5	0,9 %	0,6 %	18	2,0 %
Evropský polytechnický institut	193	18,1 %	4	2,5 %	2,2 %	39	5,1 %
Vysoká škola hotelová v Praze	489	44,0 %	16	5,8 %	8,8 %	156	5,4 %
Vysoká škola finanční a správní	1 488	46,8 %	29	3,7 %	4,3 %	90	3,5 %
Vysoká škola Karlovy Vary	183	51,9 %	5	5,7 %	7,2 %	138	7,0 %
ŠKODA AUTO a.s. Vysoká škola	113	54,9 %	2	3,9 %	5,4 %	113	3,6 %
Lit. akademie (Soukr. VŠ J. Škvoreckého)	65	26,2 %	0	0,0 %	0,0 %	1-15	8,2 %
Vysoká škola podnikání	695	47,9 %	9	2,5 %	2,0 %	37	4,4 %
Vysoká škola aplikovaného práva	72	48,6 %	3	8,1 %	5,4 %	112	7,6 %
University of New York in Prague	42	7,1 %	2	5,1 %	9,1 %	157	3,7 %
VŠ manaž. informatiky a ekonomiky	105	56,2 %	0	0,0 %	0,0 %	1-15	0,0 %
VŠ mez. a veřejných vztahů	137	34,3 %	6	6,7 %	12,2 %	166	
Středočeský vysokoškolský institut	146	45,2 %	12	15,0 %	20,6 %	182	7,4 %
Academia Rerum Civilium	69	8,7 %	1	1,6 %	1,6 %	29	9,8 %
VŠ evropských a regionálních studií	194	42,8 %	3	2,7 %	3,1 %	61	10,4 %
VŠ TV a sportu Palestra	65	49,2 %	4	12,1 %	11,8 %	164	
Newton College	77	37,7 %	4	8,3 %	8,5 %	154	
Vysoká škola logistiky	163	47,2 %	4	4,7 %	3,8 %	78	
Vysoká škola zdravotnická	140	7,1 %	1	0,8 %	0,0 %	1-15	
Vysoká škola obchodní v Praze	751	37,7 %	31	6,6 %	9,3 %	158	9,6 %
AKADEMIE STING	303	33,3 %	10	5,0 %	4,5 %	92	2,0 %
Metropolitní univerzita Praha	778	36,1 %	6	1,2 %	1,6 %	31	2,9 %
Univerzita Jana Amose Komenského	2 162	38,9 %	11	0,8 %	0,9 %	20	1,0 %
Vysoká škola Karla Engliš v Brně	125	47,2 %	7	10,6 %	10,3 %	162	8,7 %
Anglo-americká vysoká škola	34	50,0 %	0	0,0 %	0,0 %	1-15	
Pražská VŠ psychosociálních studií	53	26,4 %	4	10,3 %	17,2 %	180	
Soukromá VŠ ekonomická Znojmo	137	24,8 %	8	7,8 %	5,3 %	110	
Moravská vysoká škola Olomouc	131	55,7 %	7	12,1 %	10,2 %	161	

Vysvětlivky k tabulce:

Absolventi = Absolventi vysokých škol, kteří v období od 1. 10. 2008 do 30. 9. 2009 ukončili studium (úspěšně vykonali poslední státní zkoušku).

Podíl dále studujících = Absolventi vysokých škol, kteří v období od 1. 10. 2008 do 30. 9. 2009 ukončili studium a kteří zahájili další studium na stejné nebo jiné vysoké škole a byli v něm stále ještě zapsáni k 30. 4. 2010

Nezaměstnaní = Nezaměstnaní absolventi vysoké školy jsou uchazeči o práci registrovaní na úřadu práce k 30. 9. 2009 a k 30. 4. 2010, kteří úspěšně ukončili školu v období půl až jeden rok před zářím 2009, resp. dubnem 2010.

Míra nezaměstnanosti běžná = Míra nezaměstnanosti absolventů se rovná počtu nezaměstnaných ku rozdílu mezi celkovým počtem absolventů a počtem dále studujících. Zde se jedná o vážený průměr míry nezaměstnanosti ze září 2009 a míry nezaměstnanosti z dubna 2010. Jde o míru nezaměstnanosti, která je počítána pro absolventy, kteří ukončili studium v období půl až jeden rok před zářím 2009, resp. dubnem 2010.

Míra nezaměstnanosti standardizovaná = Míra nezaměstnanosti standardizovaná je vážený průměr standardizované míry nezaměstnanosti z dubna 2009 a standardizované míry nezaměstnanosti ze září 2009. Jde o míru nezaměstnanosti, která je počítána pro absolventy, kteří ukončili studium v období půl až jeden rok před zářím 2009, resp. dubnem 2010.

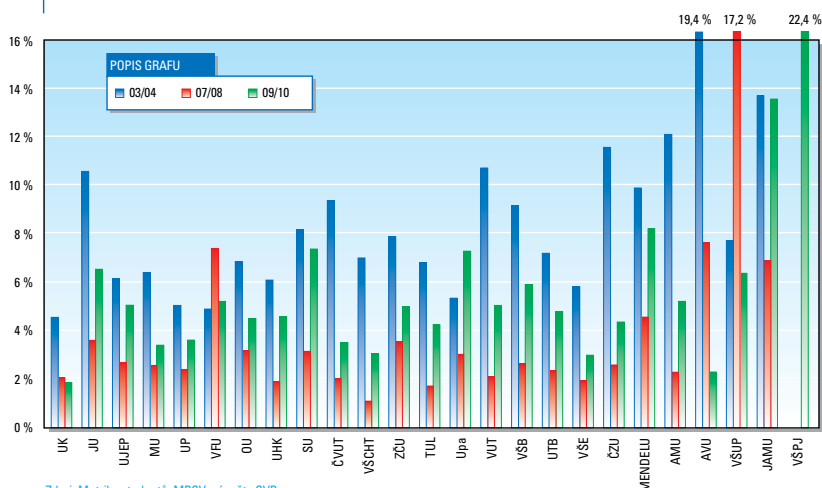
Pořadí = Pořadí seřazuje vysoké školy a fakulty podle úrovně standardizované míry nezaměstnanosti. Na prvních místech se umísťují ty, jejichž absolventi jsou na tom nejlépe, na posledních naopak ty, jejichž absolventi jsou na tom nejhůře.

Míra nezaměstnanosti dlouhodobá standardizovaná = Míra nezaměstnanosti dlouhodobá standardizovaná je průměrná míra vypočítaná ze standardizovaných měr nezaměstnanosti z posledních 8 let. U škol/fakult, které nemají alespoň tříletou časovou řadu, není tento ukazatel uveden.

Poznámka: V tabulce nejsou uvedeny všechny vysoké školy a fakulty v České republice. U několika z nich totiž chybí údaje o počtech absolventů nebo o počtech nezaměstnaných absolventů. Většinou jde o instituce nové, jejichž absolventi na pracovní trh ještě nevstoupili. V jednotlivých případech pak sice takové údaje mít mají, ale momentálně nejsou dostupné.

Nezaměstnanost absolventů veřejných vysokých škol

Standardizovaná míra nezaměstnanosti v ČR 2003/04, 2008/09 a 2009/10

Zdroj: Matrika studentů, MPSV, výpočty SVP

Zajímavé je srovnat české výsledky s obdobně zaměřeným pravidelným šetřením ve Velké Británii, kde vyhodnocují uplatnění absolventů půl roku po ukončení školy. Nejnovější šetření „Destinations of Leavers from Higher Education“ sledovalo absolventy vysokých škol z let 2007, 2008 a 2009, což umožnilo srovnávat jejich zaměstnatelnost v době před a po vypuknutí ekonomické krize. Výsledky ukazují, že i přes navýšení počtu absolventů během dvou let o 7 %, počet těch, co získali zaměstnání, vzrostl jen nepatrně. Naopak se absolventi z roku 2009 častěji ocitli mezi nezaměstnanými než jejich předchůdci o dva roky dříve. Míra nezaměstnanosti absolventů, počítaná obdobnou metodikou jako v případě českých dat, během dvou let vzrostla z 6,4 % na 10,5 %. Nejvýrazněji krize zasáhla absolventy architektury a stavebnictví (v jejich případě se míra nezaměstnanosti více než zdvojnásobila). Méně absolventů pracovalo také v ekonomických oborech. Naopak došlo k nárůstu počtu absolventů pracujících ve zdravotnictví a ve vzdělávání, což ukazuje, že i přes probíhající krizi byl ve Velké Británii (podobně jako v USA) ve veřejném sektoru o absolventy stále zájem.

městnanosti u absolventů Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně a dvou uměleckých škol (AMU a VŠUP) a Univerzity Karlovy v Praze.

Najděte si úspěšnou školu

Tabulka obsahuje údaje o počtech nezaměstnaných absolventů pro jednotlivé vysoké školy a fakulty, které sbíraly úřady práce k 30. dubnu 2010 a k 30. září 2009. Jedná se o nezaměstnané, kteří vysokou školu absolvovali 6–12 měsíců před uvedenými termíny.

Tabulka obsahuje také počty všech absolventů a podíl těch, kteří dále pokračují ve studiu na vysoké škole. Nejdůležitějším údajem jsou však dvě míry nezaměstnanosti absolventů vysokých škol. Běžná míra nezaměstnanosti ukazuje skutečné šance na uplatnění absolventů po vstupu na trh práce. Standardizovaná míra nezaměstnanosti bere v úvahu rozdílnost regionálních trhů práce z hlediska pracovních příležitostí. Jelikož standardizovaná míra nezaměstnanosti je vhodnější pro srovnávání zaměstnatelnosti absolventů jednotlivých škol a fakult, je k ní také připojen údaj o pořadí a průměrná standardizovaná míra nezaměstnanosti za posledních 8 let.

Údaje o zaměstnatelnosti absolventů vysokých škol a fakult jsou zajímavé pro vysokoškolské studenty při rozhodování o jejich další orientaci

a pro uchazeče o studium při výběru instituce, na kterou se chtějí hlásit. Je však třeba upozornit – a z tabulky je to zřejmé – že některé vysoké školy a především fakulty mají tak málo absolventů, že i nepatrný počet nezaměstnaných může vést k vysoké míře nezaměstnanosti.

Určitě však lze doporučit především ty instituce, které se v pořadí umístily na předních místech a uplatnitelnost jejich absolventů je i dlouhodobě dobrá. Zároveň je však třeba upozornit na úskalí spojená se studiem na institucích s vyšší mírou nezaměstnanosti a negativním vývojovým trendem. Rozhodování uchazečů o volbě studia ovlivňuje mnoho různých okolností. Zaměstnatelnost absolventů by se měla stát jednou z nich.

Další údaje o absolventech a nezaměstnaných absolventech jednotlivých vysokých škol a fakult v České republice po roce 2002 je možné vyhledat v interaktivní databázi, kterou vytvořilo a veřejnosti zpřístupnilo SVP PedF UK. Je zde možné srovnávat míry nezaměstnanosti absolventů pro jednotlivé úrovně vzdělání (bakalář, magistr, doktor), různé vysoké školy nebo fakulty, jednotlivé regiony, pro různé dlouhá období po ukončení studia apod. Databázi lze nalézt na adrese:

<http://www.strediskovzdelavacipolitiky.info/svp/>